

การลดระยะเวลาในการเข้าถึงยาฉุกเฉินในกลุ่มผู้ป่วยที่มีการแพ้ชนิดรุนแรง (anaphylaxis)

จรรุวรรณ วังใน ภ.บ, นพสิทธิ์ ชันดี ภ.ม, อัครวัฒน์ กรจิระเกษมศานต์ ภ.บ
กลุ่มงานเภสัชกรรม โรงพยาบาลนครพิงค์

ส่งบทความ : 18 มี.ค. 2564

แก้ไขบทความ : 19 พ.ค. 2564

ตีพิมพ์บทความ : 24 พ.ค. 2564

บทคัดย่อ

การแพ้ชนิดรุนแรง เป็นปฏิกิริยาทางภูมิแพ้ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีผลต่อหลายระบบในร่างกาย และมีความรุนแรงเป็นอันตรายถึงชีวิตได้ ดังนั้นการวินิจฉัยโรคที่ต้อง รวดเร็ว การรักษาตามมาตรฐาน และการเข้าถึงยาที่ใช้ในการรักษาได้อย่างรวดเร็ว เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาอย่างรวดเร็ว ลดความรุนแรง และลดการเกิดภาวะแทรกซ้อนได้

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลของ Standard emergency box และ Super emergency box ในการเข้าถึงยาฉุกเฉินและอุบัติการณ์การเกิดภาวะแทรกซ้อนในกลุ่มผู้ป่วย anaphylaxis

ระเบียบการวิจัย: การวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบ interrupted time โดยเก็บข้อมูลย้อนหลังจากเวชระเบียนผู้ป่วย ในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของโรงพยาบาลนครพิงค์ เฉพาะผู้ป่วยในที่ได้รับการวินิจฉัย anaphylaxis ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2559 ถึง 30 กันยายน 2563 โดยเก็บข้อมูล 2 ช่วงเวลา คือ ผู้ป่วยได้รับยาจาก Standard emergency box และ Super emergency box

ผลการศึกษา: ผู้ป่วยได้รับยาจาก Standard emergency box 44 ราย เป็นชาย 22 ราย (ร้อยละ 50) อายุเฉลี่ย 37.62 ปี ($\pm$ 25.22) พบภาวะแทรกซ้อน 4 ราย (ร้อยละ 9) ความรุนแรงของอุบัติการณ์ระดับ I (เสียชีวิต) 1 ราย (ร้อยละ 25) ระดับ H (ต้องได้รับการ CPR) 1 ราย (ร้อยละ 25) ผู้ป่วยได้รับยาจาก Super emergency box 5 ราย เป็นชาย 2 ราย (ร้อยละ 40) อายุเฉลี่ย 46.4 ปี ($\pm$ 16.92) พบภาวะแทรกซ้อน 1 ราย (ร้อยละ 20) ความรุนแรงของอุบัติการณ์ระดับ H (ต้องได้รับการ CPR) การใช้ Super emergency box ลดระยะเวลาในขั้นตอนแพทย์มีการวินิจฉัยโรคจนถึงเวลาที่มีการจ่ายยาออกจากงานบริการผู้ป่วยใน 71.33 นาที (95%CI : [43.70,98.98] , p-value < 0.001) และลดระยะเวลาในขั้นตอนแพทย์มีการวินิจฉัยโรคถึงเวลาที่ผู้ป่วยได้รับยาครบตามแผนการรักษา 80.68 นาที (95%CI : [1.39,160.0] , p-value = 0.046) อุบัติการณ์การเกิดภาวะแทรกซ้อน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน (adj OR = 1.17 : 95%CI [0.07-20.04], p-value = 0.912)

สรุป นวัตกรรม Super emergency box สามารถลดระยะเวลาในการเข้าถึงยาฉุกเฉิน (emergency drugs) ในผู้ป่วยที่มีอาการแพ้ชนิดรุนแรง และมีแนวโน้มในการลดอุบัติการณ์การเกิดภาวะแทรกซ้อนในผู้ป่วย

คำสำคัญ : Anaphylaxis, Super Emergency Box, Standard Emergency Box, Complication

ติดต่อบทความ

นางจรรุวรรณ วังใน กลุ่มงานเภสัชกรรม โรงพยาบาลนครพิงค์

โทรศัพท์ 0-5399-9200 ต่อ 2211, Email: Wangnai.13410@gmail.com

Reduction of time to access emergency drugs in in-patients with anaphylaxis

Jaruwan Wangnai B.Sc., Noppasit Khantee M.Sc. Akarawat Kornjirakasemsarn B.Sc.

Pharmacy Department, Nakornping Hospital, Chiang Mai

Submitted: 18 Mar 2021

Revised: 19 May 2021

Published: 24 May 2021

Anaphylaxis: “a condition resulting in serious events, life-threatening generalized or systemic hypersensitivity reaction that cause rapidly onset and death in patients”. Moreover, anaphylaxis event is a medical emergency that requires rapid identification and treatment especially access to properly emergency drugs.

Objective: To compare of time in accessing to emergency drug between using Standard emergency box and Super emergency box and the incidence of complications among patients with anaphylaxis.

Method: The retrospective interrupted time analysis research by collecting data from electronic medical recorded programs at Nakornping Hospital was done. In-patients with diagnosis of anaphylaxis during 1 October 2016 to 30 September 2020 were included and divided by using Standard emergency box or Super emergency box.

Result: Forty-four patients received the drug from a Standard emergency box, male (n=22;50%), mean age 37.62 years (SD 25.22), 4 patients (9%) had complication events, 25 % of grade I severity (death) and 25 % of grade H severity (CPR). Five patients had accessed to a Super emergency box, male (n=2, 40%) mean age 46.6 years (SD 16.92), one patient (20%) experienced with complication event in grade H (CPR) severity.

According to the study, after the use of “Super Emergency Box” innovation can reduce waiting time from pharmacy dispensary to patients 71.33 minutes (95%CI: [43.70,98.98], p-value < 0.001) and reduce time in the doctor's diagnosis procedure until the patient receives the full medication according to the treatment plan 80.68 minute (95%CI: [1.39,160.0], p-value = 0.046). The incidence of anaphylaxis complications was not different. (adj OR = 1.17 : 95%CI [0.07-20.04], p-value = 0.912).

Conclusion Super emergency box innovation can reduce the time of emergency drugs access in patients with anaphylaxis and tend to reduce the incidence of complications from anaphylaxis.

Keyword: Anaphylaxis, Super Emergency Box, Standard Emergency Box, Complication

Contact:

Jaruwan Wangnai, Pharmacy Department, Nakornping Hospital, Chiang Mai

Telephone: 0-5399-9200 Extension 2211, Email: Wangnai.13410@gmail.com

บทนำ

การแพ้ชนิดรุนแรง (anaphylaxis) เป็นปฏิกิริยาทางภูมิแพ้ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีผลต่อหลายระบบในร่างกาย และมีความรุนแรงเป็นอันตรายถึงชีวิตได้^{1,2} อุบัติการณ์ของ anaphylaxis อยู่ระหว่าง 50-112 รายต่อแสนคนต่อปี และความถี่ในการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลในช่วง 10-15 ปี เพิ่มขึ้น 5-7 เท่า³ ในประเทศสหรัฐอเมริกาพบอุบัติการณ์ anaphylaxis เพิ่มขึ้นจาก 153 รายในปี 2004 เป็น 218 รายในปี 2016 ต่อแสนคนต่อปีและพบ anaphylaxis ที่มีสาเหตุจากยาเพิ่มขึ้น 15 เท่าในประเทศไทยความชุกของการเกิด anaphylaxis ในผู้ป่วยที่มาารับการรักษาแบบผู้ป่วยใน ที่โรงพยาบาลศิริราช เพิ่มขึ้นจาก 9.16 คนต่อผู้ป่วยในแสนคนในปี ค.ศ.1990 เป็น 55.45 คนต่อผู้ป่วยในแสนคนในปี ค.ศ.2004⁵ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการเกิด anaphylaxis มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

การรักษา anaphylaxis ยาอันดับแรก (First – line drug)^{1,2} ที่ใช้ในการรักษาคือ adrenaline โดยฉีดเข้าชั้นกล้ามเนื้อ (Intramuscular route) ซึ่งจากการศึกษา anaphylaxis ที่ห้องฉุกเฉิน โรงพยาบาลธรรมศาสตร์ ในปี ค.ศ.2004-2008 ผู้ป่วยร้อยละ 6.3 เกิด biphasic anaphylaxis โดยระยะเวลาเฉลี่ยตั้งแต่ผู้ป่วยเริ่มมีอาการจนถึงเวลาที่ผู้ป่วยได้ยา adrenaline มีผลต่อการเกิด biphasic อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งจากการศึกษา ผู้ป่วยที่ได้รับยาเฉลี่ยที่ 240 นาที เกิด biphasic anaphylaxis มากกว่าผู้ป่วยที่ได้รับยาภายใน 70 นาทีและผู้ป่วยที่ได้รับ adrenaline มากกว่า 1 ครั้งมีความสัมพันธ์กับ

การเกิด biphasic เช่นเดียวกัน^{6,7} ยาอันดับรองที่ใช้ในการรักษา (Second – line drug) ได้แก่ H1-antihistamine ช่วยลดอาการทางผิวหนัง , Corticosteroid ช่วยลดการเกิด biphasic protracted anaphylaxis จากการศึกษาพบว่าการใช้ Corticosteroid ช่วยลดความรุนแรงของ anaphylaxis และลดการเกิด biphasic , protracted และลดระยะเวลาในการนอนโรงพยาบาลตามลำดับ^{1,2,8,9}

จากข้อมูลข้างต้น การรักษา anaphylaxis ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาอย่างรวดเร็ว นอกจากการวินิจฉัยที่ถูกต้อง รวดเร็ว การรักษาตามมาตรฐานแล้ว ระยะเวลาที่ผู้ป่วยได้รับยาตั้งแต่เริ่มมีอาการจนถึงได้รับยาในการรักษา เป็นสิ่งที่ควรจะคำนึงถึง เพื่อลดความรุนแรงของโรค ลดการเกิด biphasic protracted anaphylaxis และลดอุบัติการณ์การเกิดภาวะแทรกซ้อนจาก anaphylaxis

โรงพยาบาลนครพิงค์ เป็นโรงพยาบาลศูนย์ และเป็นศูนย์ความเชี่ยวชาญด้านอุบัติเหตุ หัวใจ มะเร็งและทารกแรกเกิด ในปีงบประมาณ 2557 ได้นำ นวัตกรรม Emergency Box เข้ามาพัฒนาระบบการจัดการด้านยาฉุกเฉิน ทำให้มีการปรับลดการสำรองยาในหอผู้ป่วยและมีการยกเลิกการสำรองยาในหอผู้ป่วย 16 หอผู้ป่วย (ร้อยละ 38.1) ดังนั้นผู้ป่วยที่เกิด anaphylaxis จะได้รับยาในการรักษาจาก 3 ช่องทาง คือ Emergency Box ยาสำรองในหอผู้ป่วย เบิกยาจากห้องจ่ายยาผู้ป่วยใน ดังนั้น การศึกษาวิจัยนี้เป็นการพัฒนา Emergency

Box เป็น Super Emergency Box เพื่อศึกษาระยะเวลาในการเข้าถึงยาฉุกเฉินในผู้ป่วย anaphylaxis และอุบัติการณ์การเกิดภาวะแทรกซ้อนจาก anaphylaxis ภายใต้หลักการ “ผู้ป่วยปลอดภัย เราก็ปลอดภัยด้วย 2P Safety Goals”

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลของ Standard emergency box และ Super emergency box ในการเข้าถึงยาฉุกเฉินและอุบัติการณ์การเกิดภาวะแทรกซ้อนในกลุ่มผู้ป่วยที่มีอาการแพ้ชนิดรุนแรง

วิธีการวิจัย

เป็นงานวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบ interrupted time โดยเก็บข้อมูลย้อนหลัง (retrospective study) สืบค้นจากเวชระเบียนผู้ป่วย ในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของโรงพยาบาลนครพิงค์

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร คือ ผู้ป่วยในที่ได้รับการวินิจฉัยแพ้รุนแรง (Anaphylaxis : T782) ในโรงพยาบาลนครพิงค์

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยในที่ได้รับการวินิจฉัยแพ้รุนแรง ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2559 ถึง 30 กันยายน 2563 โดยเก็บข้อมูล 2 ช่วงเวลา คือ

ช่วงที่ 1 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2559 ถึง 31 ธันวาคม 2562 ผู้ป่วยได้รับยาจาก Standard emergency box

ช่วงที่ 2 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 ถึง 30 กันยายน 2563 ผู้ป่วยได้รับยาจาก Super emergency box

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยที่ผ่านเกณฑ์การคัดเข้าและออกจากโครงการวิจัยดังนี้

เกณฑ์การคัดเข้า

ผู้ป่วยในที่ได้รับการวินิจฉัย anaphylaxis ขณะนอนรักษาในโรงพยาบาล และมีข้อมูลการรักษาในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของโรงพยาบาล

เกณฑ์การคัดออก

- ผู้ป่วยในที่ได้รับการวินิจฉัย anaphylaxis ที่มารับการรักษาที่แผนกฉุกเฉินของโรงพยาบาลและต้องเข้ารับการรักษาทันทีห้องสังเกตอาการ

- ผู้ป่วยในที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีอาการแพ้ชนิดรุนแรงขณะทำหัตถการในห้องผ่าตัด

นิยามเชิงปฏิบัติการ (operational definitions)

ยาฉุกเฉิน (Emergency Drugs) หมายถึงยาที่ใช้ในการช่วยชีวิตผู้ป่วยที่มีภาวะหัวใจและหลอดเลือดล้มเหลว ผู้ป่วยที่มีอาการแพ้อย่างรุนแรง มีอาการชัก หรือมีภาวะหลอดลมหดเกร็ง ซึ่งหากไม่ได้รับยาอย่างทันท่วงทีอาจทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิตได้

การแพ้ชนิดรุนแรง (Anaphylaxis) หมายถึงปฏิกิริยาทางภูมิแพ้ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั่วร่างกายมีผลต่อหลายระบบในร่างกาย และมีความรุนแรงเป็นอันตรายถึงชีวิตได้

การเกิดซ้ำของ Anaphylaxis

Uniphasic anaphylaxis อาการของ anaphylaxis ที่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว

Biphasic anaphylaxis อาการ anaphylaxis ที่เกิดซ้ำในเวลาต่อมา ภายหลังที่มีอาการดีขึ้นเป็นเวลาหลายชั่วโมง

Protracted anaphylaxis อาการ anaphylaxis ที่เกิดติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน

ภาวะแทรกซ้อนจากการแพ้รุนแรง หมายถึง อาการไม่พึงประสงค์ที่เกิดจากการแพ้ชนิดรุนแรง ได้แก่

- **Unplanned CPR:** ผู้ป่วยที่มีภาวะหัวใจหยุดเต้นฉับพลันและมีการปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพ (CPR)

- **Unplanned ICU):** ผู้ป่วยที่มีอาการแย่งจนต้องย้ายไปดูแลรักษาในห้อง ICU

- **Unplanned ET-tube:** ผู้ป่วยที่มีอาการแย่งจนต้องใส่ท่อช่วยหายใจ

- **Death:** ผู้ป่วยเสียชีวิตจากการแพ้ชนิดรุนแรง

อุบัติการณ์ หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย จิตใจ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน สิ่งแวดล้อมก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจ คำร้องเรียนหรือการฟ้องร้อง

ระดับความรุนแรงของการเกิดอุบัติการณ์

- **A** ไม่มีความคลาดเคลื่อน แต่มีโอกาสที่จะก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อน

- **B** เกิดความคลาดเคลื่อนขึ้น แต่ไม่เป็นอันตราย/ไม่ส่งผลเสียหาย เนื่องจากความคลาดเคลื่อนยังไม่ถึงผู้รับบริการ เครื่องมือ อุปกรณ์ กระบวนการทำงาน และองค์กร

- **C** เกิดความคลาดเคลื่อน แต่ไม่เป็นอันตราย/ไม่ส่งผลเสียหายถึงแม้ว่าความคลาดเคลื่อนนั้นจะไปถึงผู้รับบริการ เครื่องมือ อุปกรณ์ กระบวนการทำงานและองค์กรแล้ว

- **D** เกิดความคลาดเคลื่อน แต่ไม่เป็นอันตราย/ไม่ส่งผลเสียหาย แต่ต้องมีการเฝ้าระวังเพื่อให้มั่นใจว่าไม่เป็นอันตราย/ไม่ส่งผลเสียหายต่อผู้รับบริการ เครื่องมือ อุปกรณ์ กระบวนการทำงานและองค์กร

- **E** เกิดความคลาดเคลื่อน ส่งผลให้เกิดอันตรายชั่วคราวต่อผู้รับบริการ เครื่องมือ อุปกรณ์ กระบวนการทำงานและองค์กร ต้องได้รับการรักษา/แก้ไขเพิ่มเติม

- **F** เกิดความคลาดเคลื่อน เกิดอันตรายชั่วคราวต่อผู้รับบริการ เครื่องมือ อุปกรณ์ กระบวนการทำงาน ต้องนอนโรงพยาบาลนานขึ้น ใช้เวลาแก้ไขนานขึ้น

- **G** เกิดความคลาดเคลื่อน เกิดอันตรายถาวรต่อผู้รับบริการ เครื่องมือ อุปกรณ์ กระบวนการทำงาน และองค์กร

- **H** เกิดความคลาดเคลื่อน เกิดอันตรายเกือบถึงชีวิตต่อผู้รับบริการ ต้องทำการช่วยชีวิต เกิดความเสียหายต่อผู้รับบริการ เครื่องมือ อุปกรณ์ กระบวนการทำงาน และองค์กรต้องมีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน (CPR)

- **I** เกิดความคลาดเคลื่อน เกิดอันตรายจนถึงชีวิตต่อผู้รับบริการ เกิดความเสียหายจนแก้ไขไม่ได้ ต่อผู้รับบริการ เครื่องมือ อุปกรณ์ กระบวนการทำงาน และทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง ถูกฟ้องร้องสื่อทางกฎหมาย

กล่องยาฉุกเฉิน (Emergency Box)

หมายถึง กล่องยาที่บรรจุยาฉีด Adrenaline Amiodarone Atropine Adenosine 10% Calcium gluconate Diazepam 50% MgSO4 7.5% NaHCO3 50% Glucose ซึ่ง

ในงานวิจัยเรียก “Standard emergency box”

Super emergency box หมายถึง Standard emergency box ที่มีการบรรจุ ยา ฉีด Chlorpheniramine Dexamethasone Hydrocortisone เพิ่มในกล่อง

ยาสำรองประจำหอผู้ป่วย หมายถึง รายการยาที่สำรองในหอผู้ป่วย เพื่อใช้ในการบริหารยาให้กับผู้ป่วยในภาวะเร่งด่วนต่างๆ กำหนดรายการและจำนวน โดยแพทย์ผู้ทำการรักษาพยาบาลประจำหอผู้ป่วยและเภสัชกรงานบริการผู้ป่วยใน ซึ่งจะมีความแตกต่างกันตามบริบทในการดูแลผู้ป่วย

ระบบการเบิก-จ่ายยา งานบริการจ่ายยาผู้ป่วยใน หมายถึง การเบิก-จ่ายยาให้กับผู้ป่วยใน โรงพยาบาลนครพิงค์ ซึ่งมีขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ดังนี้

- 1.แพทย์เขียนคำสั่งการใช้ยาลงในใบบันทึกคำสั่งแพทย์และการดำเนินโรค
- 2.พยาบาลรับคำสั่งและส่งคำสั่งการใช้ยาให้ห้องจ่ายยาผู้ป่วยในโดยใช้เครื่อง Scan โดย Scan เลือกส่งแบบ “ด่วน”
- 3.เจ้าพนักงานเภสัชกรรมบันทึกคำสั่งการใช้ยา โดยใช้ Hospital information System (HIS) และส่งพิมพ์ใบเบิกยา
- 4.เภสัชกร คนที่ 1 ตรวจสอบความถูกต้องและสั่งพิมพ์ผลลากยาและบันทึกค่าใช้จ่ายด้านยาในระบบ HIS
- 5.เจ้าหน้าที่จัดยาตามรายการและจำนวน
- 6.เภสัชกร คนที่ 2 ตรวจสอบความถูกต้องของยาอีกครั้ง

7.เจ้าหน้าที่ประจำหอผู้ป่วย มารับยาที่ห้องจ่ายยา

เวลาที่แพทย์วินิจฉัยโรค หมายถึง เวลาที่แพทย์วินิจฉัยโรคและมีคำสั่งการใช้ยาให้กับผู้ป่วย โดยระบุเวลาในใบบันทึกคำสั่งแพทย์ และการดำเนินโรค ในกรณีที่ไม่ได้ระบุเวลา ให้ใช้เวลาเดียวกับที่พยาบาลรับคำสั่งการใช้ยาของแพทย์

เวลาในขั้นตอนการจ่ายยาออกจากงานบริการผู้ป่วยใน หมายถึง เวลาที่เภสัชกรบันทึกค่าใช้จ่ายด้านยาในระบบ Hospital information system (HIS) ของโรงพยาบาลนครพิงค์

เวลาที่ผู้ป่วยได้รับยาในการรักษา หมายถึง เวลาที่พยาบาลบริหารยาให้กับผู้ป่วยตามคำสั่งการใช้ยาของแพทย์ที่ระบุในแบบบันทึกการให้ยาฉีด

ระยะเวลาที่ใช้ในขั้นตอนการเบิก-จ่ายยา หมายถึง เวลาที่แพทย์วินิจฉัยโรค ถึงเวลาในขั้นตอนการจ่ายยาออกจากงานบริการผู้ป่วยใน ระยะเวลาที่ผู้ป่วยได้รับยา หมายถึง เวลาที่ใช้ทั้งหมดตั้งแต่ขั้นตอนแพทย์วินิจฉัยโรค เวลาในขั้นตอนการจ่ายยาออกจากงานบริการผู้ป่วยใน และเวลาที่ผู้ป่วยได้รับยาในการรักษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยข้อมูลที่นำมาศึกษาทั้ง 2 ช่วงเวลาประกอบด้วย

-ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ เพศ ประวัติโรคประจำตัว สาเหตุการแพ้และวิธีการสัมผัส อาการและอาการแสดง ยาที่ผู้ป่วยได้รับในการรักษา anaphylaxis การเกิดซ้ำของ anaphylaxis ภาวะแทรกซ้อนจาก anaphylaxis ระดับ ความรุนแรงของ

อุบัติการณ์ และหอผู้ป่วยที่พบผู้ป่วย anaphylaxis

-ระยะเวลาในขั้นตอนแพทย์มีการวินิจฉัยโรคจนถึงเวลาที่มีการจ่ายยาออกจากงานบริการผู้ป่วยใน ระยะเวลาในขั้นตอนแพทย์มีการวินิจฉัยโรคถึงเวลาที่ผู้ป่วยได้รับยา ครอบคลุมแผนการรักษา อุบัติการณ์การเกิดภาวะแทรกซ้อน

ผลลัพธ์หลัก ได้แก่

1. ระยะเวลาที่ลดลงในขั้นตอนแพทย์มีการวินิจฉัยโรคจนถึงเวลาที่มีการจ่ายยาออกจากงานบริการผู้ป่วยใน เมื่อใช้ Super emergency box เปรียบเทียบกับ Standard emergency box

2. ระยะเวลาที่ลดลงในขั้นตอนแพทย์มีการวินิจฉัยโรคถึงเวลาที่ผู้ป่วยได้รับยาครอบคลุมแผนการรักษาเมื่อใช้ Super emergency box เปรียบเทียบกับ Standard emergency box

ผลลัพธ์รอง ได้แก่ อุบัติการณ์การเกิดภาวะแทรกซ้อนจาก anaphylaxis เมื่อใช้ Super emergency box เปรียบเทียบกับ Standard emergency box

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล :

ข้อมูลทั่วไปวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา และนำเสนอด้วยความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐาน พิสัยควอไทล์ เปรียบเทียบความ

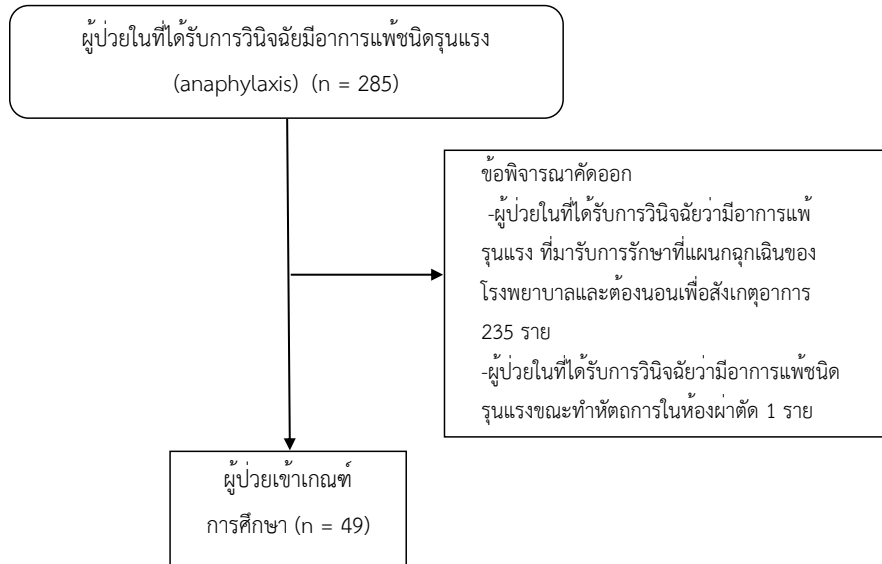
แตกต่างระหว่างกลุ่มที่ได้รับ Standard emergency box และ Super emergency box ด้วยสถิติ independent t-test หรือ Wilcoxon's ranksum test กรณีข้อมูลแบบค่าต่อเนื่องขึ้นกับการกระจายของข้อมูล เปรียบเทียบสัดส่วนด้วยสถิติ Chi-square หรือ Fisher's exact test ทำการปรับอิทธิพลของปัจจัยกวนและเปรียบเทียบระยะเวลา ระหว่างกลุ่มด้วยสถิติ multiple linear regression analysis และ logistic regression analysis สำหรับภาวะแทรกซ้อน นำเสนอด้วยค่า adjusted beta, Odds ratio พร้อมด้วย 95% confidence interval (CI) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ p-value เท่ากับ 0.05

งานวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัย ในมนุษย์ โรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัด เชียงใหม่

ผลการศึกษา

ในช่วงวันที่ 1 ตุลาคม 2559 ถึง 30 กันยายน 2563 มีผู้ป่วยในที่ได้รับการวินิจฉัยมี อาการแพ้ชนิดรุนแรง (anaphylaxis) ที่มารับ การรักษาที่โรงพยาบาลนครพิงค์ ทั้งสิ้น 285 ราย มีผู้ป่วย 49 ราย ที่มีคุณสมบัติครบตาม เกณฑ์การคัดเข้า (รูปที่ 1)

Study Flow

ผลการศึกษา

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการวินิจฉัยแพ้ชนิดรุนแรง (Anaphylaxis) โรงพยาบาลนครพิงค์ ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2559 ถึง 30 กันยายน 2563 จำนวน 49 ราย จำแนกตามช่วงเวลาในการศึกษา ดังนี้

ช่วงที่ 1 ผู้ป่วยได้รับยาในการรักษาจาก Standard emergency box จำนวน 44 ราย จำแนกข้อมูลได้ดังนี้ เพศชายต่อเพศหญิง 1:1 อายุเฉลี่ย 37.62 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 25.22 ปี (อายุมากที่สุด 78 ปี น้อยสุด 6 เดือน) มีผู้ป่วยที่มีโรคประจำตัวเป็นโรคในกลุ่มภูมิแพ้ เช่น แพ้อาหาร แพ้ยา เป็นต้น จำนวน 10 ราย (ร้อยละ 23) และมีโรคประจำตัวอื่นๆ 12 ราย (ร้อยละ 27) จำนวนผู้ป่วยทั้งหมด 44 ราย พบ 1 รายที่เกิดจากสารก่อภูมิแพ้ 2 ชนิด มีการเบิกยาในการรักษา 49 ครั้ง สาเหตุของการแพ้

เกิดจากยาและเวชภัณฑ์ 34 ราย (ร้อยละ 76) อาหาร 2 ราย (ร้อยละ 4) แมลง 1 ราย (ร้อยละ 2) ไม่ทราบสาเหตุ 8 ราย (ร้อยละ 18) เมื่อศึกษารายละเอียดการแพ้ยาและเวชภัณฑ์ ส่วนใหญ่เป็นยากลุ่มปฏิชีวนะ (ร้อยละ 38) รองลงมาคือ antivenom (ร้อยละ 20) เลือดและผลิตภัณฑ์จากเลือด (ร้อยละ 15) วิธีการสัมผัสสารก่อการแพ้ส่วนใหญ่เกิดจากการฉีดเข้าหลอดเลือดดำ (ร้อยละ 69) อาการและอาการแสดงพบมีอาการแสดงทางระบบผิวหนังและเยื่อเมือกมากที่สุด 40 ราย (ร้อยละ 89) พบผู้ป่วยเกิด biphasic 4 ราย (ร้อยละ 9) เกิด protracted 1 ราย (ร้อยละ 2) ได้รับยาฉีด Adrenaline ซึ่งเป็น ยาอันดับแรก (First-line drug) 39 ครั้ง (ร้อยละ 80) พบภาวะแทรกซ้อน 4 ราย (ร้อยละ 9) และมีความเสี่ยงของอุบัติการณ์แพ้ชนิดรุนแรง ระดับ

I 1 ราย (ร้อยละ 25) และระดับ H 1 ราย (ร้อยละ 25)

ช่วงที่ 2 ผู้ป่วยได้รับยาในการรักษาจาก Super emergency box จำนวน 5 ราย จำแนกข้อมูลได้ดังนี้ เพศชาย 2 ราย (ร้อยละ 40) อายุเฉลี่ย 46.4 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 16.92 ปี (อายุมากที่สุด 66 ปี น้อยสุด 25 ปี) ไม่พบผู้ป่วยที่มีโรคประจำตัวเป็นโรคในกลุ่มภูมิแพ้ มีโรคประจำตัวอื่นๆ 2 ราย (ร้อยละ 40) มีการเบิกยาในการรักษา 6 ครั้ง สาเหตุของการแพ้เกิดจากยาและเวชภัณฑ์ทั้ง 5 ราย (ร้อยละ 100) เมื่อศึกษารายละเอียดการแพ้ยา

และเวชภัณฑ์ เกิดจากเลือดและผลิตภัณฑ์จากเลือด (ร้อยละ 60) วิธีการสัมผัสสารก่อการแพ้เกิดจากการฉีดเข้าหลอดเลือดดำ (ร้อยละ 100) อาการและอาการแสดงพบผู้ป่วยทุกรายมีอาการแสดงทางระบบผิวหนังและเยื่อเมือก (ร้อยละ 100) พบผู้ป่วยเกิด biphasic 1 ราย (ร้อยละ 20) ได้รับยานี้ Adrenaline ซึ่งเป็น ยาอันดับแรก (First-line drug) 3 ครั้ง (ร้อยละ 50) พบภาวะแทรกซ้อน 1 ราย (ร้อยละ 20) และมีความเสี่ยงของอุบัติการณ์แพ้ชนิดรุนแรงระดับ H 1 ราย (ร้อยละ 20) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะ	รวม		ช่องทางการได้รับยาในการรักษา				P-value
			Super		Standard		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
รวมทั้งหมด	49	100	5	10.20	44	89.80	0.434
อายุ (ปี)							
<u>แรกเกิด-14</u>	12	24.49	0	0	12	27	
15-59	27	55.10	4	80	23	52	
60 ขึ้นไป	10	20.41	1	20	9	21	
เพศ							
ชาย	24	48.98	2	40	22	50	1.000
หญิง	25	51.02	3	60	22	50	
ประวัติโรคประจำตัว							0.378
ประวัติภูมิแพ้	10	20.41	0	0	10	23	
โรคประจำตัวอื่นๆ	14	28.57	2	40	12	27	
ไม่มีโรคประจำตัว	25	51.02	3	60	22	50	
สาเหตุการแพ้							0.571
(Standard							
Emergency Box มี1							
รายเกิดจากสารก่อ							
ภูมิแพ้ 2 ชนิด n=45)							

ตารางที่ 1 ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ลักษณะ	รวม		ช่องทางการได้รับยาในการรักษา				P-value
			Super		Standard		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ยาและเวชภัณฑ์	39	78.00	5	100	34	76	1.000
ยาปฏิชีวนะ	14	35.90	1	20	13	38	
เลือดและผลิตภัณฑ์	8	20.51	3	60	5	15	
จากเลือด							
Antivenom	7	17.95	0	0	7	20	
สารทึบรังสี	2	5.13	0	0	2	6	
ยารักษาเมเร็ง	2	5.13	1	20	1	3	
ยากันชัก	2	5.13	0	0	2	6	
IVIG	1	2.56	0	0	1	3	
Pethidine	1	2.56	0	0	1	3	
Ondansetron	1	2.56	0	0	1	3	
Diclofenac/cefazolin	1	2.56	0	0	1	3	
ไม่ทราบสาเหตุ	8	16.00	0	0	8	18	
อาหาร	2	4.00	0	0	2	4	
แมลง	1	2.00	0	0	1	2	
วิธีการสัมผัส							
(Standard							
Emergency Box มี 1							
ราย เกิดจากสารก่อ							
ภูมิแพ้ 2 ชนิด n=45)							
การฉีดเข้าหลอดเลือด	36	72.00	5	100	31	69	
เลือดดำ							
วิธีการรับประทาน	4	8.00	0	0	4	9	
การสัมผัสทางผิวหนัง	1	2.00	0	0	1	2	
ไม่ทราบ	8	16.00	0	0	8	18	
การฉีดเข้ากล้ามเนื้อ/IV	1	2.00	0	0	1	2	
อาการและอาการ							
แสดง							
(Std. Emergency							
Box มี1รายเกิดจาก							
สารก่อภูมิแพ้ 2 ชนิด							
n=45)							

ตารางที่ 1 ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ลักษณะ	รวม		ช่องทางการได้รับยาในการรักษา				P-value
			Super		Standard		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ระบบผิวหนังและเยื่อ	45	90.00	5	100	40	89	1.000
ระบบทางเดินหายใจ	33	66.00	3	60	30	67	0.664
ระบบหัวใจและ	20	40.00	2	40	18	40	1.000
หลอดเลือด							
ระบบทางเดินอาหาร	16	32.00	1	20	15	33	0.660
การเกิดซ้ำของ anaphylaxis (Standard Emergency Box มี 1 รายเกิดจากสารก่อภูมิแพ้ 2 ชนิด n=45)							0.419
Uniphasic	44	11.73	4	80	40	89	
Biphasic	5	4.95	1	20	4	9	
Protracted	1	10.97	0	0	1	2	
การรักษา (Standard Emergency Box มีการเบิกยา n= 49 Super Emergency Box n=6)							
Adrenaline	42	76.36	3	50	39	80	0.087
Chlorpheniramine	46	83.64	5	83	41	84	1.000
Dexamethasone	24	43.64	3	50	21	43	0.674
Hydrocortisone	16	29.09	1	17	15	31	0.660
ภาวะแทรกซ้อน	5	10.20	1	20	4	9	0.452
Unplanned ICU	1	1.82	0	0	1	25	
On ETTand	1	1.82	0	0	1	25	
Unplanned ICU							
Unplanned CPR	2	3.64	1	20	1	25	
Death	1	1.82	0	0	1	25	
ระดับความรุนแรงของอุบัติการณ์							0.041
E ต้องได้รับการรักษา	29	59.18	3	60	26	59	

ตารางที่ 1 ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ลักษณะ	รวม		ช่องทางการได้รับยาในการรักษา				P-value
			Super		Standard		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
F ต้องนอน โรงพยาบาลนานขึ้น	17	34.70	1	20	16	36	0.206
H ต้องได้รับการแก้ไข อย่างเร่งด่วน(CPR)	2	4.08	1	20	1	2	
I เกิดอันตรายจนถึง ชีวิตต่อผู้ป่วย	1	2.04	0	0	1	2	
หอผู้ป่วยที่พบผู้ป่วย anaphylaxis							
Non-ICU	44	89.80	4	80	40	91	
ICU	5	10.20	1	20	4	9	

ผลการศึกษาระยะเวลาในการได้รับยา

- ระยะเวลาในขั้นตอนแพทย์มีการวินิจฉัยโรคถึงเวลาที่มีการจ่ายยาออกจากงานบริการผู้ป่วยใน พบว่า Standard emergency box เปรียบเทียบกับ Super emergency box มีระยะเวลาก่อนหน้าเท่ากับ 44 นาที (IQR =22-68) และ 0 นาที ตามลำดับ โดยความแตกต่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value <0.001)

- ระยะเวลาในขั้นตอนแพทย์มีการวินิจฉัยโรคถึงเวลาที่ผู้ป่วยได้รับยาครบตามแผนการรักษา พบว่า Standard emergency box เปรียบเทียบกับ Super emergency box มีระยะเวลาก่อนหน้าเท่ากับ 35 นาที (IQR =15-60) และ 0 นาที (IQR =0-10) ตามลำดับ โดยความแตกต่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value <0.001) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระยะเวลาในการได้รับยาเมื่อใช้ Super emergency box และ Standard emergency box

ระยะเวลา (นาที)	Super emergency box median (IQR)	Standard emergency box median (IQR)	p-value*
ระยะเวลาในขั้นตอนแพทย์มีการวินิจฉัยโรคถึง เวลาที่มีการจ่ายยาออกจากงานบริการผู้ป่วยใน	0	44 (22-68)	<0.0001
ระยะเวลาในขั้นตอนแพทย์มีการวินิจฉัยโรคถึง เวลาที่ผู้ป่วยได้รับยาครบตามแผนการรักษา	0 (0-10)	35 (15-60)	0.0001

*Rank sum test

เมื่อเปรียบเทียบการลดระยะเวลาในขั้นตอนแพทย์มีการวินิจฉัยโรคถึงเวลาที่มีการจ่ายยาออกจากงานบริการผู้ป่วยในและการลดระยะเวลาในขั้นตอนแพทย์มีการวินิจฉัยโรคถึงเวลาที่ผู้ป่วยได้รับยาครบตามแผนการรักษา โดยปรับอิทธิพลของอายุ เพศ ประวัติการแพ้สิ่งกระตุ้นในอดีต กลุ่มสารก่อการแพ้ ชนิดของหอผู้ป่วย (ICU vs Non-ICU) ระดับความรุนแรงของอุบัติเหตุด้วยสถิติ multivariable linear regression พบว่า การ

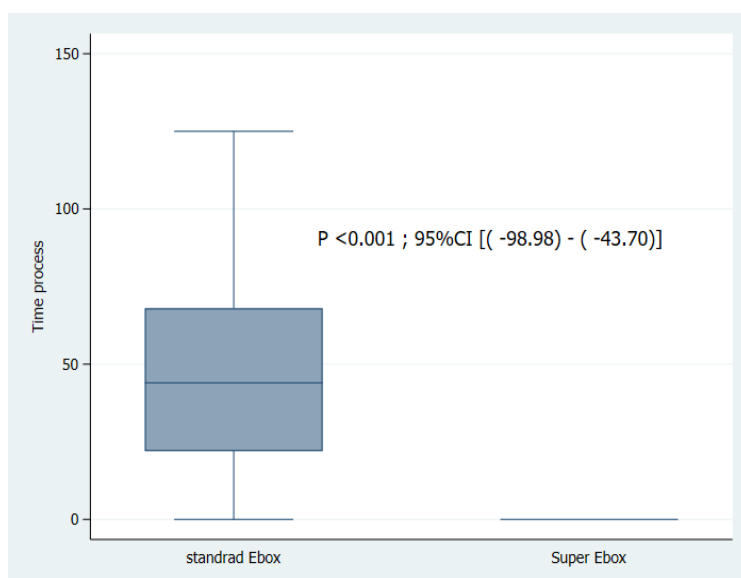
ใช้ Super emergency box ลดระยะเวลาในขั้นตอนแพทย์มีการวินิจฉัยโรคถึงเวลาที่มีการจ่ายยาออกจากงานบริการผู้ป่วยใน ได้ 71.33 นาที (95%CI : [43.70,98.98] , p-value < 0.001) และลดระยะเวลาในขั้นตอนแพทย์มีการวินิจฉัยโรคถึงเวลาที่ผู้ป่วยได้รับยาครบตามแผนการรักษา ได้ 80.86 นาที (95%CI : [1.39,160.0] , p-value = 0.046) ดังแสดงในตารางที่ 3 และ รูปที่ 1,2

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบผลของการใช้ Super emergency box กับ Standard emergency box

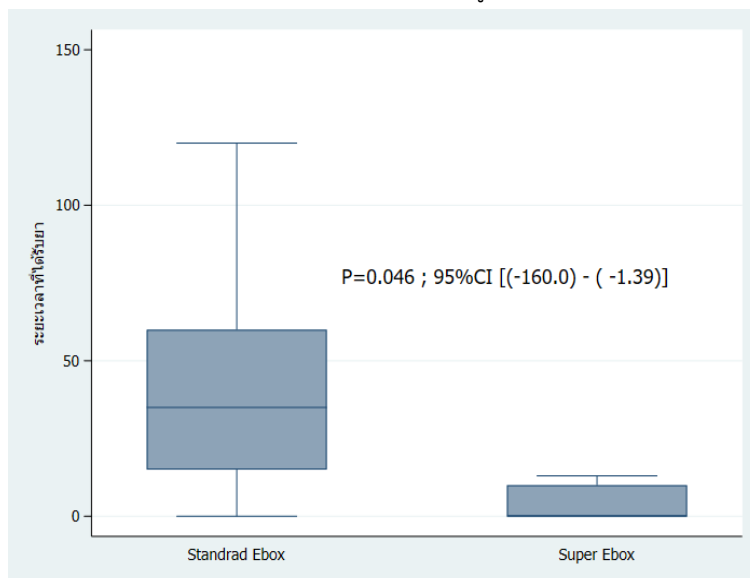
การใช้ Super emergency box	เวลาที่ลดลง Adjusted beta	95%CI	p-value
ระยะเวลาในขั้นตอนแพทย์มีการวินิจฉัยโรคถึงเวลาที่มีการจ่ายยาออกจากงานบริการผู้ป่วยใน [#]	-71.33	-98.98,-43.70	<0.001
ระยะเวลาในขั้นตอนแพทย์มีการวินิจฉัยโรคถึงเวลาที่ผู้ป่วยได้รับยาครบตามแผนการรักษา [#]	-80.68	-160.0,-1.39	0.046

เมื่อปรับอิทธิพลของ อายุ เพศ ประวัติการแพ้สิ่งกระตุ้นในอดีต กลุ่มสารก่อการแพ้ ชนิดของหอผู้ป่วย (ICU vs Non-ICU) ระดับความรุนแรงของอุบัติเหตุ

รูปที่ 1 ระยะเวลาในขั้นตอนแพทย์มีการวินิจฉัยโรคถึงเวลาที่มีการจ่ายยาออกจากงานบริการผู้ป่วยใน

รูปที่ 2 ระยะเวลาในขั้นตอนแพทย์มีการวินิจฉัยโรคถึงเวลาที่ผู้ป่วยได้รับยาครบตามแผนการรักษา

ผลการศึกษาอุบัติการณ์การเกิดภาวะแทรกซ้อนในผู้ป่วย anaphylaxis

Standard emergency box พบภาวะแทรกซ้อน 4 ราย (ร้อยละ 9) ความรุนแรงของอุบัติการณ์ระดับ I 1 ราย (ผู้ป่วยเสียชีวิต, ร้อยละ 25) ระดับ H 1 ราย (ผู้ป่วยต้องได้รับการ CPR, ร้อยละ 25) ระดับ F 2 ราย (ผู้ป่วยต้องนอนโรงพยาบาลนานขึ้น มีการใส่ท่อช่วยหายใจและเข้ารับการรักษานในหอผู้ป่วยวิกฤต, ร้อยละ 50)

Super emergency box พบภาวะแทรกซ้อน 1 ราย (ร้อยละ 20) มีความ

รุนแรงของอุบัติการณ์ระดับ H (ผู้ป่วยต้องได้รับการ CPR, ร้อยละ 20)

เมื่อเปรียบเทียบอุบัติการณ์การเกิดภาวะแทรกซ้อนพบว่า การใช้ Super emergency box ไม่แตกต่างจากการใช้ Standard emergency box ทั้งในการวิเคราะห์เชิงเดี่ยว ดังแสดงในตารางที่ 1 และการวิเคราะห์แบบปรับอิทธิพลของอายุ เพศ ประวัติการแพ้สิ่งกระตุ้นในอดีต กลุ่มสารก่อการแพ้ ชนิดของหอผู้ป่วย (ICU vs Non-ICU) ระดับความรุนแรงของอุบัติการณ์ (adj OR = 1.17 : 95%CI [0.07-20.04] , p-value = 0.912) ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเกิดภาวะแทรกซ้อน

ปัจจัย	Adj OR	95%CI	p-value
Super emergency box	1.17	0.07-20.04	0.912

วิจารณ์ผล

จากผลการศึกษาพบว่า การใช้ นวัตกรรม Super emergency box สามารถลดระยะเวลาในขั้นตอนแพทย์มีการวินิจฉัยถึงเวลาที่มีการจ่ายยาออกจากงานบริการผู้ป่วยในและระยะเวลาในขั้นตอนแพทย์มีการวินิจฉัยถึงเวลาที่ผู้ป่วยได้รับยาครบตามแผนการรักษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในส่วนของอุบัติการณ์การเกิดภาวะแทรกซ้อนไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สารก่อภูมิแพ้ที่เป็นสาเหตุทำให้เกิด anaphylaxis ในผู้ป่วยในมากที่สุดคือ ยาและเวชภัณฑ์ และได้รับสารก่อภูมิแพ้โดยการให้ทางหลอดเลือดดำ ซึ่งจะต่างจากผลการศึกษาที่ห้องฉุกเฉิน โรงพยาบาลธรรมศาสตร์ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ โรงพยาบาลศรีนครินทร์และโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ สารก่อภูมิแพ้ที่เป็นสาเหตุมากที่สุดคืออาหารและได้รับโดยวิธีการรับประทาน สำหรับอาการและอาการแสดง พบอาการและอาการแสดงทางระบบผิวหนังและเยื่อเมือกที่สุด ซึ่งผลการศึกษาไม่แตกต่างกัน สำหรับยาที่แพทย์สั่งให้ผู้ป่วยในการรักษาเป็นอันดับแรก ได้แก่ ยาฉีด Chlorpheniramine ซึ่งผลการศึกษาไม่แตกต่างกันทั้งในการศึกษาในผู้ป่วยในโรงพยาบาลนครพิงค์และผู้ป่วยที่มารับการรักษาที่แผนกฉุกเฉินของโรงพยาบาลดังกล่าว^{6,10,11,12} ซึ่งไม่สอดคล้องกับมาตรฐานในการรักษา โดยยาอันดับแรก (First-line drug) ที่ผู้ป่วยต้องได้รับในการรักษา คือ Intramuscular adrenaline (IM) และผู้ป่วยควรได้รับยาเร็วที่สุดหลังจากที่ได้รับการ

วินิจฉัยโรคจากแพทย์ จากผลการศึกษา การนำนวัตกรรม Super Emergency Box ทำให้ผู้ป่วยได้รับยาในการรักษาทันทีที่ได้รับการวินิจฉัยโรคจากแพทย์ ซึ่งการเข้าถึงยาฉุกเฉินในการรักษา anaphylaxis ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ความรุนแรงของอาการแพ้ลดลง ลดอุบัติการณ์การ biphasic และ protracted anaphylaxis ในผู้ป่วยได้^{6,10}

ผลการศึกษาเมื่อใช้ Standard emergency box พบ biphasic anaphylaxis 4 ราย โดยสารก่อภูมิแพ้ คือ oxaliplatin, contrast media, ceftriaxone, Packed Red Cell (PRC) พบ protracted anaphylaxis 1 รายเป็นผู้ป่วยเด็ก ไม่ทราบชนิดของสารที่ก่อภูมิแพ้ และมารดาปฏิเสธการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล พบผู้ป่วยเกิดภาวะแทรกซ้อนจำนวน 4 ราย พบ Unplanned admission ICU 2 ราย สารก่อภูมิแพ้คือ antivenom sera ซึ่งใน Management of snake bites¹³ ผู้ป่วยที่ได้รับเซรุ่มต้านพิษงู มากกว่าร้อยละ 10 เกิดปฏิกิริยาต่อเซรุ่มต้านพิษงูอย่างรวดเร็วในเวลา 2-3 ชั่วโมง หรืออาจเกิดอย่างช้าในเวลาจนถึง 5 วันหรือมากกว่าหลังจากได้รับเซรุ่มต้านพิษงู ดังนั้นการสังเกตอาการผู้ป่วยอย่างใกล้ชิดขณะให้ Antivenom sera จะทำให้สามารถตรวจจับอาการแพ้ในผู้ป่วยได้อย่างรวดเร็ว พบ Unplanned CPR 1 ราย โดยสารก่อภูมิแพ้ คือ Intravenous immunoglobulin (IVIG) ซึ่งตามแนวทางกำกับการใช้ยา IVIG ขององค์การอาหารและ

ยา กำหนดให้มีการติดตามผลการรักษาขณะให้ยา โดยให้บันทึกสัญญาณชีพ ทุก 15 นาที ใน 2 ชั่วโมงแรก หลังจากนั้นถ้าไม่พบความผิดปกติให้บันทึก ทุก 1 ชั่วโมง และให้สังเกตการเกิดผื่น และการหายใจ ถ้ามีอาการผื่นบวม ให้หยุดการให้ยา และรักษาอาการแพ้¹⁴ ดังนั้น การปฏิบัติตามแนวทางและการสังเกตผู้ป่วย อย่างใกล้ชิดทำให้ผู้ป่วยได้รับการวินิจฉัยและรักษาอย่างทันท่วงที ลดความรุนแรงและภาวะแทรกซ้อนจากการแพ้ได้ พบผู้ป่วยเสียชีวิต 1 ราย สารก่อภูมิแพ้ คือ ยาปฏิชีวนะ ceftriaxone รักษา Infection diarrhea ผู้ป่วยเกิด anaphylaxis shock หลังได้รับยา เป็นผู้ป่วยที่ส่งตัวมารับการรักษาต่อที่โรงพยาบาลนครพิงค์ จากการทบทวนเวชระเบียนผู้ป่วย ผู้ป่วยมีโรคประจำตัว ความดันโลหิตสูง โรคไต และไม่ได้รับการรักษา anaphylaxis ก่อนส่งตัวมารับการรักษาที่โรงพยาบาลนครพิงค์

ผลการศึกษาเมื่อใช้ Super emergency box มีการเปิดใช้ Super emergency box ในผู้ป่วย 5 ราย สารก่อภูมิแพ้ พบ Packed Red Cell (PRC) เป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยเกิด anaphylaxis 3 ราย และมี 1 รายที่เกิด biphasic anaphylaxis และเกิดภาวะแทรกซ้อน Unplanned CPR จากการทบทวนเวชระเบียนของผู้ป่วย ผู้ป่วยมีโรคประจำตัว ความดันโลหิตสูง มารับการรักษาที่โรงพยาบาลและได้รับการวินิจฉัยติดเชื้อในกระแสเลือด ซึ่งภาวะดังกล่าวอาจจะเป็นปัจจัยร่วมที่ทำให้ผู้ป่วยต้องได้รับการ CPR

อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติตามแนวทางในการให้เลือดเป็นสิ่งที่บุคลากรทางการแพทย์ต้องปฏิบัติและการเฝ้าระวังอาการของผู้ป่วยอย่างใกล้ชิดจะทำให้สามารถตรวจจับอาการแพ้ในผู้ป่วยได้อย่างรวดเร็ว และจากผลการศึกษาพบผู้ป่วย 1 ราย เป็นผู้ป่วยเฝ้าระวังและสอบสวนผู้ป่วยโรคปอดอักเสบจากเชื้อโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (Patient Under Investigation : PUI) ผู้ป่วยได้รับการรักษาในห้องความดันลบ แพทย์และพยาบาลต้องใส่อุปกรณ์ป้องกัน (PPE) ในการดูแลผู้ป่วย สารก่อภูมิแพ้ คือ ceftriaxone ซึ่ง Super emergency box ทำให้ผู้ป่วยเข้าถึงยาได้ภายใน 10 นาทีหลังจากที่แพทย์วินิจฉัยโรค ดังนั้นการใช้ Super emergency box นอกจากจะช่วยให้ผู้ป่วยเข้าถึงยาฉุกเฉินในภาวะ anaphylaxis ในสถานการณ์ปกติแล้ว ยังสามารถนำมาใช้ในสถานการณ์ฉุกเฉินในช่วงที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ภายใต้อำนาจกำกับดูแลได้อีกด้วย

จุดแข็งและข้อจำกัดของการศึกษา (Strength and limitations of the Study)

การศึกษานี้เก็บข้อมูลย้อนหลังจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของโรงพยาบาลนี้มีจุดแข็งคือ สามารถเก็บข้อมูลย้อนหลังในระยะเวลานานถึง 4 ปี อย่างไรก็ตามข้อจำกัดของการศึกษานี้คือ จำนวนประชากรน้อย ข้อมูลอาจจะไม่ครบถ้วนเช่น เวลาที่แพทย์สั่งจ่ายยา ยังไม่มีระบบการลงเวลาของการบริหารยาให้ผู้ป่วยแบบ real time ทำให้ข้อมูลที่ได้อาจจะคลาดเคลื่อนจากความเป็น

จริงได้ และในกรณีการแพ้ชนิดรุนแรงในการศึกษานี้แพทย์อาจจะสั่งการรักษาทางวาจาเนื่องจากเป็นสถานการณ์เร่งด่วน ทำให้การลงบันทึกการให้ยาเป็นเวลาไม่ตรงกับเวลาที่แพทย์สั่งยา

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

นวัตกรรม Super emergency box

ช่วยให้ผู้ป่วยเข้าถึงยาฉุกเฉิน หรือ

emergency drug ได้อย่างรวดเร็ว ครอบคลุมผู้ป่วยที่มีการแพ้ชนิดรุนแรง โดยลดระยะเวลาในขั้นตอนการเบิกจ่ายยา จากงานบริการจ่ายยาผู้ป่วยใน และยังสนับสนุนการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ในการดูแลผู้ป่วยให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. Simons FE, Arduzzo LR, Bilò MB, El-Gamal YM, Ledford DK, Ring J, et al. World allergy organization guidelines for the assessment and management of anaphylaxis. World Allergy Organ J. 2011;4(2):13-37.
2. Cardona V, Ansotegui IJ, Ebisawa M, El-Gamal Y, Fernandez Rivas M, Fineman S, et al. World allergy organization anaphylaxis guidance 2020. World Allergy Organ J. 2020;13(10):100472.
3. Tejedor Alonso MA, Moro Moro M, Múgica García MV. Epidemiology of anaphylaxis. Clin Exp Allergy. 2015;45(6):1027-39.
4. Chaaban MR, Warren Z, Baillargeon JG, Baillargeon G, Resto V, Kuo YF. Epidemiology and trends of anaphylaxis in the United States, 2004-2016. Int Forum Allergy Rhinol. 2019;9(6):607-14.
5. คณะทำงานเพื่อการรักษาและป้องกันการแพ้ชนิดรุนแรงแห่งประเทศไทย. Clinical Practice Guidelines for Anaphylaxis 2017. Available from: <http://www.thaipediatrics.org/Media/media-20170731151520.pdf>
6. Lertnawapan R, Maek-a-nantawat W. Anaphylaxis and biphasic phase in Thailand: 4-year observation. Allergol Int. 2011;60(3):283-9.
7. Pourmand A, Robinson C, Syed W, Mazer-Amirshahi M. Biphasic anaphylaxis: A review of the literature and implications for emergency management. Am J Emerg Med. 2018;36(8):1480-5.
8. Liyanage CK, Galappatthy P, Seneviratne SL. Corticosteroids in management of anaphylaxis; a systematic review of evidence. Eur Ann Allergy Clin Immunol. 2017;49(5):196-207.

9. Sheikh A. Glucocorticosteroids for the treatment and prevention of anaphylaxis. *Curr Opin Allergy Clin Immunol*. 2013;13(3):263-7.
10. Rangkakulnuwat P, Sutham K, Lao-Araya M. Anaphylaxis: Ten-year retrospective study from a tertiary-care hospital in Asia. *Asian Pac J Allergy Immunol*. 2020;38(1):31-9.
11. แพรวา ธาตุเพชร, กมลวรรณ เอี้ยงสง, ดนุ เกสรศิริ, กรกฎ อภิรัตน์วรากุล, วัชร รัตนสีหา. Anaphylaxis in Emergency Room Srinagarind Hospital: A 5-Years Retrospective Study. *ศรีนครินทร์เวชสาร*. 2560;32(6):534-41.
12. ยุทธนา ไคว์จริยะพันธุ์. ลักษณะทางคลินิกและการรักษาภาวะปฏิกิริยาภูมิแพ้รุนแรง ณ แผนกฉุกเฉิน โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์. *เชียงรายเวชสาร*. 2560;9(2):29-39.
13. กัญฉิกา ไกรสวัสดิ์. กู้ภัยและการรักษา (Management of snake bites) [อินเทอร์เน็ต]. สงขลา: คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2020. เข้าถึงได้จาก: https://meded.psu.ac.th/binla/class05/388_581_2/Management_of_snake_bites/index3.html
14. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. แนวทางการกำกับการใช้ยา Human normal immunoglobulin, intravenous (IVIG) [อินเทอร์เน็ต]. นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา; ม.ป.ป.. เข้าถึงได้จาก: http://ndi.fda.moph.go.th/uploads/jor2_pdf/15_IVIG_new.pdf
15. คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบเอกสาร, คณะกรรมการเฝ้าระวังความปลอดภัยของโลหิต, ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย. คู่มือแนวทางการเฝ้าระวังความปลอดภัยของโลหิต (Guideline on Hemovigilance). กรุงเทพฯ: อุดมศึกษา; 2558.